

GÖTEBORGS UNIVERSITET

”Omdömen från första klass oroar”

- ett antal lärares inställning till skriftliga omdömen

Emilia Ingvarsson & Martin Kvist

”Inriktning/specialisering/LAU370”

Handledare: Staffan Stukát

Examinator: Ulf Christianson

Rapportnummer: VT 10 - 2611 - 080

Lärarprogrammet
LAU370 - Examensarbete

Abstract

Titel: "Omdömen från första klass oroar" – ett antal lärares inställning till skriftliga omdömen

Författare: Emilia Ingvarsson & Martin Kvist

Termin och år: Vårterminen 2010

Institution: Sociologiska institutionen

Handledare: Staffan Stukát

Examinator: Ulf Christianson

Rapportnummer: VT 10 - 2611 - 080

Nyckelord: Bedömning, skriftliga omdömen, betygslänkande omdömen, lokal pedagogisk planering, individuell utvecklingsplan

Sammanfattning:

Ämnet skriftliga omdömen är stort och aktuellt. Vi har i vårt arbete visat betygslänkande omdömen och bedömning ur olika perspektiv. Vi har utifrån detta valt som syfte i arbetet fånga olika perspektiv av skriftliga omdömen.

Vi har valt följande frågeställningar

1. Vad har verksamma lärare för *inställning* till skriftliga omdömen?
2. Är skriftliga omdömen ett *bra* sätt att dokumentera lärande?

Vi har genom en enkätundersökning fångat ett antal lärares inställning till skriftliga omdömen. Vi har ur ett historiskt, medialt och teoretiskt perspektiv analyserat kring dessa omdömen utifrån vår undersökning är ett bra sätt att dokumentera lärande. Resultatet av vår empiriska undersökning är litet då få respondenter deltog. Resultatet i sig hade inget statistiskt värde, vi valde dock att analysera resultatet som om det hade haft ett statistiskt värde.

Skriftliga omdömen kommer bli en del av vår vardag som verksamma lärare. Vi ansåg därför det var viktigt att uppmärksamma vad ett antal lärare hade för inställning till användandet av skriftliga omdömen. Vi har genom vårt arbete uppmärksammat ett antal brister och tillgångar i tillämpandet av skriftliga omdömen. Vi kom fram till att skriftlig dokumentation av elevers utveckling inte är något nytt. Vi har även visat på att anledningarna till att vi har skriftliga omdömen speglas av anledningarna till att vi har betyg. Vi kom fram till att respondenterna som deltog i vår undersökning är positivt inställda till användandet av skriftliga omdömen. De tyckte att arbetet är viktigt och ser det som ett bra sätt att dokumentera lärande. Vi har även uppmärksammat att lärare efterfrågar tydligare riktlinjer till användandet av dessa omdömen. Vi har slutligen uppmärksammat att en del lärare efterfrågar ett gemensamt språk, som andra redan arbetat fram. Vi avslutar sammanfattningsvis med utbildningsminister Björklunds egen kommentar till den kritik som skriftliga omdömen fått "Systemet är *bra*, men har brister då det är så pass nytt" (Dagens Nyheter 2/3-2010).

Förord

Hösten 2008 stod vi båda utan någon att i kursen LAU 270¹ skriva vår B- uppsats med. Vi blev då av högre instans tilldelade varandra. Efter 7,5 poäng var det en självklarhet att vi även skulle skriva vår C- uppsats tillsammans. Planerna började smidas tidigt och en förlängning av B-uppsatsen låg i tankarna. Vi ställdes dock inför ett antal prövningar redan innan vi kunde sätta igång eftersom reglerna för skrivandet ändrades så att man skulle skriva C- uppsatsen ensam. Våra planer låg för ett kort ögonblick i ruiner. Men vi sökte dispens för att skriva två tillsammans. Vad som hände med den ansökan får vi aldrig veta, för på grund av bristande administration samt protester från elever ändrades reglerna tillbaka till det gamla, för att gälla för sista gången våren 2010.

Arbetet tog sin början och samarbetet var så som det alltid varit, jämlikt och självklart. Sakta men säkert växte arbetet till en uppsats. Oenigheter har funnits men de var få. Slutprodukten är den du nu har möjlighet att ta del av, en studie om inställningar till skriftliga omdömen och betyg. Vi vill synliggöra lärares inställning till de skriftliga omdömen som i dag används i skolan. Vi vill även visa på vad litteratur och forskning säger om denna form av arbetssätt, är skriftliga omdömen och betyg att hjälpa eller att stjälpa eleven?

Vi vill även passa på att tacka ett antal personer som varit oss behjälpliga och gjort det möjligt att skriva detta arbete. Vi vill tacka samtliga lärare och skolor som deltagit i vår undersökning. Vi vill tacka vår handledare Staffan Stukát som varit oss mycket behjälplig även när han var strandsatt i Grekland på grund av vulkanaska. Vi vill även tacka vänner och bekanta som hjälpt oss under arbetets gång. Slutligen vill vi tacka Ellinor Ingvarsson som hjälpt oss med språket.

Emilia och Martin

Juni 2010

---

¹ Allmänt utbildningsområde 270 vid Göteborgs universitet, obligatorisk kurs vid lärarutbildning.

Innehållsförteckning

1. Inledning och problemområde.....	6
1.1 Avgränsningar.....	7
1.2 Definitioner.....	7
2. Litteraturgenomgång kring bedömning.....	8
2.1 Historisk tillbakablick.....	8
2.2 Individuell utvecklingsplan med skriftliga omdömen.....	10
2.3 Summativ och formativ bedömning.....	11
2.4 Varför vi har betyg.....	12
2.5 Individuella strävansmål.....	13
2.6 Lärandeteorier.....	13
2.7 Tidigare forskning om skriftliga omdömen.....	14
2.8 Medial uppmärksamhet.....	15
2.9 Sammanfattning av litteratur kring bedömning.....	16
3. Syfte och frågeställningar för vår empiriska studie.....	18
4. Metod.....	19
4.1 Olika metoder.....	19
Val av metod.....	19
Konstruktion av enkätfrågor.....	20
Undersökningens tillvägagångssätt.....	21
4.2 Urval.....	21
Val av undersökningsgrupp.....	21
4.3 Studiens kvalitet.....	22
Reliabilitet.....	22
Validitet.....	22
Generalisering.....	23
4.4 Etiska principer.....	23
5. Resultatredovisning.....	24
5.1 Bakgrundsfakta.....	24
5.2 Likheter och skillnader av lärarnas svar.....	25
Mönster i respondenternas svar på tre frågor.....	25
Mönster i den öppna frågans svar.....	27
5.3 Sammanfattning och analys av enkätundersökningen.....	27
6. Diskussion.....	29
6.1 Ur ett historiskt perspektiv.....	29
6.2 Användandet av skriftliga omdömen.....	30
6.3 Forskning om skriftliga omdömen.....	30
6.4 Slutsatser kring vår empiriska studie.....	31
6.5 Självkritik och förslag på fortsatt forskning.....	32
6.6 Slutord.....	32

Referenser	34
Bilaga A: Missivbrev och enkätformulär	36
Bilaga B: Exempel på lokal pedagogisk planering	40

1. Inledning och problemområde

”Omdömen från första klass oroar” var rubriken på artikeln där den skolpolitiska talesman Marie Granlund uttrycker en rädsla över att små barn riskerar att dömas ut som underkända (Dagens Nyheter 17/8-2008). Vi frågar oss om man i dagens skola dömer eller bedömer eleverna? Vi använder oss av skriftliga omdömen. Man kan fråga sig om det är ett bra sätt att dokumentera lärande?

1 juli 2008 trädde en ny lag om skriftliga omdömen för årskurs 1-7 i kraft. Det innebär att de tidigare bestämmelserna rörande de individuella utvecklingsplanerna ändrades från att enbart ha varit muntliga till att nu innefatta skriftliga omdömen i alla ämnen. Dessa omdömen får vara betygslänkande.

Förslaget om skriftliga omdömen var inget som skolornas lärare efterfrågade utan kom direkt från högre ort, utbildningsministern Jan Björklund. Ett förslag till hur dessa omdömen skulle genomföras lades ut på skolorna under våren 2008. Det huvudsakliga motivet till att införa skriftliga omdömen var att öka tydligheten i informationen om elevens kunskapsutveckling och de insatser som behövs för att eleven ska utvecklas så långt som möjligt. Den ökade tydligheten ska stärka skolornas arbete med uppföljning av elevernas prestationer, främja elevernas resultat och svara mot föräldrarnas behov av information om elevens utveckling (Skolverket, 2010). Motiven till varför vi har skriftliga omdömen låter bra, men används omdömena på rätt sätt ute på skolorna. Skolverket släppte (2/3-2010) ett pressutlåtande ”*Stora brister i skriftliga omdömen*” där problematiken kring användandet togs upp och kritiserades.

Hösten 2008 fångade vi, två lärarstudenter vid Göteborgs universitet, tre lärares syn inför de nya skriftliga omdömena. Detta var innan lärarna för första gången genomfört dessa nya omdömen. Vi kom fram till att oklarheterna var många och inställningen kantades av förvirring samt att syftet med det hela var oklart. Det var intressant att se lärarnas olika inställningar till omdömena samt hur de tog sig an uppgifterna.

Svenska Dagbladet (2/3-2010) skriver att lärare tenderar att blanda ihop omdömen om elevernas kunskaper med bedömningar av deras personliga egenskaper och beteende. Lärare känner sig osäkra kring hur kunskapsbedömningarna ska gå till. Vidare skriver de att 6 av 10 lärare är osäkra på hur kunskapsbedömningarna ska gå till (2/3-2010). Medias inställning har länge varit kritisk till ämnet. Vi vill genom en enkätundersökning fånga inställningen hos lärare på tre olika skolor i Västra Götaland. Skriftliga omdömen i sig är något helt nytt, men bedömning i både formell och icke formell form är något som funnits under lång tid. Vi tycker därför det är intressant att belysa vad ett antal forskare säger om ämnet bedömning.

Ämnet är relevant inom utbildningsvetenskap, eftersom skriftliga omdömen är någonting som kommer att vara en aktiv del av vår vardag som lärare. Dessutom är det någonting som påverkar elevernas utveckling, lärande och relation till skolan. Att använda sig av skriftliga omdömen är alltså något som i hög grad kommer att bli vår verklighet när vi går ut i arbetslivet. Björklund säger att skriftliga omdömen är ett bra system för att dokumentera lärande, men har brister då det är nytt (Dagens Nyheter 2/3 2010). Vi frågar oss om Björklund är den enda som tycker att denna form av dokumentation är bra? Vi frågar oss vidare vad lärare har för inställning till skriftliga omdömen, nu när det varit en del av deras verksamhet under ett fåtal år. För att besvara våra frågeställningar kommer vi att

ha en litteraturgenomgång kring bedömning och utifrån den närmare bestämma syftet i vår empiriska studie.

1.1 Avgränsningar

Frågorna och möjligheterna att forska inom skriftliga omdömen är många men tiden är knapp och vi har därför valt att avgränsa oss. Vi kommer att fokusera på ett antal årskurs 1-5 lärares inställning till skriftliga omdömen. Vi vill även se om nämnda lärare anser att skriftliga omdömen är ett bra sätt att dokumentera lärande. Vi har följaktligen valt att inte fokusera på vad rektorer, föräldrar och elever har för inställning till ämnet.

1.2 Definitioner

Lpo 94

Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet. Infördes av den socialdemokratiska regeringen i december 1994. Vi kommer att använda oss av förkortningen *Lpo 94* i detta arbete.

IUP

En individuell utvecklingsplan med skriftliga omdömen är ett dokument som ska skrivas i samband med utvecklingssamtal. Innehållet ska vara framåtsyftande och får vara av betygsliknade karaktär (Skolverket 2008). Vi kommer att använda oss av förkortningen *IUP* i detta arbete.

LPP

Lokal pedagogisk planering har arbetats fram i samband med IUP och har sin grund i den. En LPP innebär att läraren har tolkat och identifierat de kunskaper eleven ska utveckla utifrån målen i läroplanen och kursplanerna i de olika ämnena. Den kan gälla en termin, en årskurs eller ett visst arbetsområde. Dess syfte är att förtydliga kopplingen mellan de nationella målen, undervisningens innehåll, bedömning av elevens lärande och att stödja elevens utveckling mot de nationella mål man lyft fram. Vi kommer att använda oss av förkortningen *LPP*.

Skriftliga omdömen

Text som beskriver elevens kunskapsnivå mot de nationella målen. Denna text får vara betygsliknande.

Betyg och omdömen

Med ovanstående uttryck menar vi dels de betyg som funnits i skolan sedan årtionden tillbaka från årskurs åtta. Vi menar även de skriftliga omdömen som kom att gälla i skolan från hösten 2008 från årskurs ett.

2. Litteraturgenomgång kring bedömning

Vi kan fråga oss varför vi har betyg eller skriftliga omdömen och vad är det vi vill få ut av dessa? Vilket i sin tur gör att man undrar vilka belägg det finns för att använda sig av betyg i våra lärandeteorier, både gamla och nya samt ur ett historiskt perspektiv. Man måste ta hänsyn till att ämnet skriftliga omdömen är nytt och att forskningen kring ämnet är knapphänt. Slutligen kan man fråga sig hur media ställer sig till ämnet. Vi kommer i följande litteraturgenomgång försöka besvara dessa frågor utifrån litteratur som vi finner relevant inom ämnet. Vi kommer inte i slutet av denna genomgång att ha levererat alla svar, men vi kommer i alla fall att ha erbjudit en insikt i hur de olika sidorna ställer sig till denna fråga, betyg och skriftliga omdömen.

2.1 Historisk tillbakablick

För att ge en så tydlig bild som möjligt om var bedömning har sitt ursprung börjar vi vår historiska tillbakablick i början av 1900-talet, vi ger er en kort inblick i när skolöverstyrelsen omvandlades till skolverket. Under denna period blev skolan decentraliserad och mål- och resultatstyrning kom. Dess nya uppgift var att göra uppföljningar och utvärderingar. Tidigare var skolöverstyrelsens uppgift kontroll och reglering (Andréasson & Asplund-Carlsson 2009). Vi beskriver utvecklingen fram till år 2002 då det i den politiska debatten diskuterades att tidigarelägga betygen som kom i årskurs åtta.

Tanken att dokumentera elevernas lärande och sociala förmåga är inget nytt tänkande, utan kan härledas tillbaka till 1930-talet. Johanniesson (Andréasson & Asplund-Carlsson 2009) tar upp de hälsokort som under denna tid skulle skrivas i skolan. Dessa hälsokort skulle beskriva elevernas begåvning, flit, ouppmärksamhet och trötthet. Hälsokorten behandlade även hygieniska och sociala förhållanden.

Pedagogikforskarna Andréasson och Asplund-Carlsson (2009) skriver att Alva Myrdal, som var en av 1930-talets förgrundsgestalter väckte tidigt frågan att skolan skulle ta ett större ansvar för elevens sociala fostran. Hon menade även att det till stor del var skolans ansvar att konstruera en samhällsindivid. Vilket bestyrkas av följande ”Skolans målsättning måste bli klart social: ett planmässigt styrande av individens utveckling och skolans kunskapsurval enligt samhällets intresse”(Andréasson & Asplund-Carlsson 2009, s.32). I dagens styrdokument, läroplaner, kursplaner, individuella utvecklingsplaner och åtgärdsprogram ligger i linje med vad Myrdal i citatet skriver ”ett planmässigt styrande av individens utveckling”. Hon skrev 1936 att hon ville utveckla skolan och välfärden i Sverige.

Vad är det egentligen för slags människor vi behöva i det moderna samhället och som vi begära att skolan ska ge oss? /.../ Böra de vara allvetare eller specialister; formellt tränade eller praktiskt kunniga; auktoritetstroende eller öppna för problem; historiserande konservativa eller framåtblickande nutidsmänniskor? (Andréasson & Asplund-Carlsson 2009 s.33).

I citatet kan man se hur skolan är nära kopplad till den politik som förs. Än idag går skola och politik av tradition alltid hand i hand. Man kan se skolans dubbla uppdrag som är kunskapsuppdraget och det sociala fostransuppdraget. Det står i Lpo94 att skolans uppdrag är att ”främja elevernas utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar”

(Lpo94 s.5). Skolan ska även vara ett stöd för familjerna i deras ansvar för barnens fostran och utveckling.

Englund, professor vid Örebro universitet, (1995) menar att skolan med dess dokumentationskultur präglas av att ett utbildningspolitiskt systemskifte genomfördes. Vår dokumentationskultur i dag innehåller individuella utvecklingsplaner, skriftliga omdömen, lokal pedagogisk planering, bedömnings- matriser och åtgärdsprogram. Det har blivit en trend att skriva fler dokument, som sedan ska följas upp och utvärdera en elevs utveckling och lärande. Vår syn på utbildning har präglats av de västerländska ländernas förändringar av skolan, där nyliberala och marknadsorienterade grupper blivit starka och påverkat synen på utbildning. Vårt samhälle förändras snabbt och vi har andra behov av kompetenser än vi haft tidigare. Därför ställs det högre krav på den enskilde eleven. Eleven bör ha en god social kompetens och medvetenhet om sin egen kunskap. Skolans uppgift har blivit att forma ansvarstagande, flexibla, kreativa och självreglerande elever. Skolans uppgift är enligt Lpo94 att ”stimulera varje elev att bilda sig och växa med sina uppgifter”(Lpo s.6).

Läroverksamhet Linde tar i sin bok *Kunskap och betyg* (2003) upp en debatt som hölls 2002, det diskuterades att tidigarelägga betygen i grundskolan men i en flerskalig version. Linde uppmärksammar att i åttondeklass, som är första gången eleverna kommer i kontakt med betyg kommer det som en chock för många elever att de inte nått upp till målen. Vidare hävdade man att det hade varit bättre för eleverna att få denna information tidigare för att tidigt kunna åtgärda bristerna.

Linde (2003) skriver att denna debatt fick ett positivt gensvar hos väljarna (svenska folket). Det var dock inte så positivt att det 2002 genomfördes något av detta slag. Linde resonerar dock redan i samband med detta kring den problematik som kan komma i relation med betyg i de lägre skolåren. Han skriver att betyg i de tidigare åldrarna skulle bli ett slags kvitto på att man uppnått den kunskapsnivå som efterfrågas. Dock tror Linde att betygen i sig inte är det som väljarna efterfrågade. Vad väljarna efterfrågar är att på ett tidigt stadium få en återkoppling av läraren där det framgår att åtgärder² måste vidtas för att eleven ska uppnå de mål skolan har. Linde beskriver hur betygen då skulle vara denna återkoppling. Han anser även att betygen i sig är onyanserade omdömen. För att få den återkoppling som Linde tar upp behövs nyanserade bedömningar där den enskilde elevens situation tas upp och åtgärdsplaner i samarbete med skola, elev och föräldrar arbetas fram.

Linde uppmärksammar en brist i det dåvarande skolsystemet. Han kommer fram till att en tidigareläggning av betygen inte är en lösning på denna brist. Vad han anser att man skall fråga sig är ”hur ska föräldrar och elever på ett tidigt stadium få veta hur elevens lärande bedöms och vad eleven bör göra för att förbättra sitt lärande?” (s. 91). Svaret som Linde ger är att ”en beteckning med två bokstäver kan aldrig innehålla den information som ett verbalt uttryckt omdöme kan göra och inte heller några väl formulerade råd för planering av studierna” (s. 91- 94).

Denna debatt var alltså på tapeten redan 2002 men det var först 1 juli 2008 som utbildningsminister Björklunds förslag på lagändring trädde i kraft. Lagändringen innebar i korta drag att skriftliga omdömen som får vara betygsliknande ska ges i årskurs 1- 7. Detta är intressant då Linde kom fram till att en användning av ”betyg” eller betygsliknande omdömen

---

² Åtgärderna måste inte vara yttre i form av stödundervisning utan att helt enkelt uppmärksamma att målen inte blir nådda.

som idag finns inte var att föredra. Man kan fråga sig om de omdömen vi idag använder är ett bra sätt att dokumentera lärande blandat annat ur Lindes synvinkel.

2.2 Individuell utvecklingsplan med skriftliga omdömen

År 2006 bestämdes att alla elever i grundskolan ska ha en individuell utvecklingsplan. Denna utvecklingsplan fick då ej vara betygsliknande (Skolverket 2009). 1 juli 2008 trädde en ny lag i kraft om skriftliga omdömen för årskurs 1-7. Detta innebär att de tidigare bestämmelserna rörande de individuella utvecklingsplanerna ändrades från att enbart ha varit muntliga till att nu innefatta skriftliga omdömen i alla ämnen. Nu till skillnad från tidigare får de skriftliga omdömena ges i betygsliknande form (Utbildningsdepartementet 2008). Vi har med följande motiveringar sammanfattat vad som föreligger för att tillföra skriftliga omdömen.

- Föräldrar och elever har rätt till en tydlig information om elevens kunskaps- och sociala utveckling samt om eventuellt behov av stöd eller andra insatser.
- Föräldrar och elever ska i samband med utvecklingssamtal och vid behov ges skriftlig information med omdömen som kan vara betygsliknande.
- För att stödja elevernas utveckling mot målen i grundskolan ska man sätta en lägsta garanterad nivå.
- En sådan ordning skapar ökad nationell likvärdighet.
- De elever som behöver särskilt stöd ska upptäckas i tid och ges förutsättningar att minska variationen i bedömningen av elevers resultat.
- De skriftliga omdömena ska uttryckas i form av en text eller en symbol som beslutas lokalt på den enskilda skolan och anpassas till elevernas ålder och mognad.

(Utbildningsdepartementet, 2008)

Det är rektorn på varje skola som beslutar hur omdömena ska se ut, om de ska innehålla symboler eller kryss i en mall. Det ska alltid finnas en kompletterande beskrivande text. Det skriftliga omdömet ska beskriva vad eleven är duktig på och inte vad den är dålig på. Meningen med omdömet är att elever och vårdnadshavare ska få en tydlig information gällande elevens kunskapsutveckling (Utbildningsdepartementet, 2008).

I *IUP-processen - arbetet med den individuella utvecklingsplanen med skriftliga omdömen* (Skolverket, 2009) kan man läsa att syftet med IUP är att skriftliga omdömen ska vara ett stöd för elevens lärande. Den ska innehålla omdömen om elevens kunskapsutveckling och resultat i förhållande mot de nationella målen, som konkretiserats i en lokal pedagogisk planering. I de lägre åldrarna är det tillåtet att ge eleverna skriftliga omdömen i ämnesblock, då den lokala pedagogiska planeringen tillåts vara ämnesövergripande. Det är skolans uppgift att se till att det skapas goda förutsättningar för alla elever att nå målen i läroplanen och kursplanerna. Om eleven har stor risk att inte nå lägsta godtagbara nivå i målen mot årskurs 3, 5 eller 9, startas en process där ett åtgärdsprogram skapas.

Skriftligt omdöme ska inte ersätta den muntliga informationen som ges under utvecklingssamtalet, utan vara kompletterande. Det skriftliga omdömet ska vara byggt på en formativ bedömning, d v s spegla de kvalitativa nivåer som eleven visar i sina arbeten, redovisningar med mera. Formativ bedömning syftar till att läraren ska kunna lämna en så tydlig bild som möjligt av elevens styrkor och svagheter, som ska ligga till grund för elevens fortsatta lärande. Det är viktigt för eleven och föräldern att en del av omdömet innehåller vad

eleven behöver utveckla. Läraren ska ha med underlag så att man tillsammans med vårdnadshavare och elev kan diskutera sig fram till vad som ska vara framåtsyftande i utvecklingsplanen (Skolverket 2009).

Det är inte obligatoriskt för läraren att ge skriftligt omdöme när det gäller elevens sociala utveckling. Detta innebär inte att läraren kan utelämnat ett sådant under utvecklingssamtalet, eftersom det i grundskoleförordningen står att:

Läraren ska fortlöpande informera eleven och elevens vårdnadshavare om elevens skolgång. Minst en gång varje termin ska läraren, eleven och elevens vårdnadshavare ha ett utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas. (Skolverket, 2009, 7 kap. 2 §)

På varje enskild skola är det rektorn som beslutar om det ska finnas ett skriftligt omdöme om elevens sociala utveckling i övrigt och den sociala utvecklingen är en del av den. Vad som utveckling i övrigt handlar om är att eleven har förmåga att bedöma sitt eget lärande, ta ansvar för sitt lärande, utveckla tillit till sin egen förmåga att arbeta enskilt och tillsammans med andra med mera. Skriftliga omdömen om elevens utveckling i övrigt ska relateras till de nationella målen. Omdömena får inte innehålla subjektiva beskrivningar eller egenskaper om eleven som enskild person, utan ska ses som ett komplement till det muntliga samtalet under utvecklingssamtalet (Skolverket 2009).

Sammanfattningsvis kan vi säga att IUP med skriftliga omdömen inrättades för att öka tydligheten kring kunskapsutvecklingen och den nationella likheten. Omdömena ska innehålla upplysningar om elevens kunskapsutveckling och resultat jämfört med de nationella målen. De skriftliga omdömena ska inte ersätta den muntliga information som ges under utvecklingssamtalet, utan ska vara kompletterande. Förslaget och genomförandet av skriftliga omdömen kom uteslutande från högre ort. Det är intressant att fråga sig vad lärare idag har för inställning till dessa omdömen.

2.3 Summativ och formativ bedömning

Det är viktigt att förklara skillnaden mellan dessa två olika former av bedömning, då de ingår i IUP. Summativ och formativ bedömning har som begrepp utvecklats inom bedömningsforskningen. En summativ bedömning görs efter ett avslutat undervisningsområde, och sammanfattar ett värderande omdöme i form av betyg i högre årskurser. Formativ bedömning görs under pågående undervisningsområde, där elevens styrkor och utvecklingsbehov analyseras och beskrivs (Skolverket, 2009).

Formativ bedömning har två syften:

1. Ge läraren kunskap om vad eleven lärt sig och ge underlag till vad som ska göras i undervisningen för att stimulera elevens lärande.
  2. Ge eleven stöd och vägledning för fortsatt utveckling
- (Skolverket 2009, s.37)

Enligt departementspromemorian *En individuell utvecklingsplan med skriftliga omdömen* (2008) ska den formativa bedömningen ligga som grund till de skriftliga omdömena.

Elevers resultat beskrivs i förhållande till hur långt eleven nått på sin väg till målen enligt den lokala pedagogiska planeringen. De skriftliga omdömena kan uttryckas i form av en text eller en symbol som beslutas lokalt på den enskilda skolan och som anpassas till elevens ålder och mognad. Informationen bör vara formativ, d.v.s. läraren lyfter under pågående process fram elevens utvecklingsmöjligheter i syfte att stimulera till fortsatt lärande (Skolverket, 2008).

Både dessa två former av bedömning behövs och ingår i IUP, där man bedömer resultatet av lärandet och för att stimulera det fortsatta lärandet. Det är viktigt att se skillnaderna i summativ och formativ bedömning.

2.4 Varför vi har betyg

Betyg är inte något som i vårt samhälle är nytt, som vi tidigare konstaterat. Men man kan då fråga sig varför vi haft betyg, vad är deras syfte? Betygen är föregångare till de skriftliga omdömena vi idag har i skolan.

Tholin (2006) presenterar i en rapport på uppdrag av Skolverket fyra huvudskäl till att vi har betyg:

1. Urvalsinstrument
  2. Utvärdering av utbildning
  3. Återkoppling och information till elever och föräldrar
  4. Motivation och belöning
- (Tholin 2006)

Linde (2003) ser även, som Tholin, ett antal huvudskäl till varför vi har betyg. De skäl han tar upp har många likheter med de fyra skäl Tholin tar upp. Linde tillägger även:

1. Uppflyttning, eleven skall klara av föregående nivå innan hon går vidare.
  2. Behörighet och kvitto på genomgången stadium, betyget kan användas som garanti för en viss förkunskap
- (Linde, s.85)

Linde menar att ”när betyg ska sättas finns det en dragning åt att göra det mätbara till det viktiga istället för det viktiga till det mätbara” (s. 96). Han ser två olika sätt att bedöma elever:

1. Informellt sätt, där läraren är lyhörd för elevens tankar och förståelse.
2. Formellt sätt, i form av prov för betygsättning.

Anledningarna till varför vi har betyg kan man notera går hand i hand med anledningarna till att vi nu har skriftliga omdömen³. Många av skälen är likartade och rent av identiska med de som finns för skriftliga omdömen. Det är intressant att se likheterna i anledningarna till varför de finns.

---

³ Se föregående kapitel *Individuell utvecklingsplan med skriftliga omdömen*

2.5 Individuella strävansmål

Den specialpedagogiska professorn Ingemar Emanuelsson (2002) skriver om de strävansmål vi har i skolan. Han vill att dessa mål ska ses som något att sträva efter och att de då ska vara högt satta samt ses som en del av det livslånga lärandet. På vägen mot dessa mål skall man ha etappmål. Dessa etappmål borde enligt honom vara utformade efter varje elevs förutsättningar och individuella behov. Dock är så nu inte fallet ”etappmålen definieras lika för alla i form av kunskapsnivåer som skall nås på samma tid av alla elever” (s. 29). Han kritiserar den här formen av etappmål då hans mening är att varje elev inte kan ta till sig samma mängd kunskap på samma tid, utan att det tar olika lång tid för varje elev.

Emanuelssons tankar om strävansmålen är de samma som LPP tar upp, nämligen mål att sträva mot, att visa vilka mål undervisningen ska riktas mot. Detta till skillnad mot mål att uppnå som är tänkta som en miniminivå av kunskaper som skolan ansvarar för att eleven ska uppnå (Skolverket 2009). Man kan tänka sig att det är dessa mål som Emanuelsson vill ska vara anpassade efter varje elev.

2.6 Lärandeteorier

Vi har valt att fokusera på två lärandeteorier. Det sociokulturella synsättet och det konstruktivistiska synsättet. Ingrid Carlgren, professor i pedagogik, (1999) skriver att de två nämnda ”inlärningsteoretiska traditioner /.../ kan knytas till olika sätt att uppfatta relationen utveckling – inlärning”(s. 13). Vi kommer att beskriva berörda teorier i nämnd ordning för att visa på hur vi tolkar de olika teorierna och vad vi valt att fokusera på.

Lev Semjonovitj Vygotskij (1896-1934) är den person som först och mest kopplas till det sociokulturella perspektivet. Med det sociokulturella perspektivet menar man att ”inlärning kan befärma utveckling” (Carlgren 1999, s. 13). Man ser utifrån perspektivet att inlärning begränsas av utveckling, men att utvecklingen i sin tur påverkas av inlärningen (Carlgren 1999).

Ur ett sociokulturellt perspektiv menar man att utveckling sker i socialt samspel. Man menar vidare att människor går igenom olika individuella utvecklingsstadier i livet, så kallade utvecklingszoner. Ur en sådan synvinkel blir det följaktligen viktigt att det finns ett samspel mellan lärare och elev för att utveckling ska kunna ske på flera plan (Jerlang et. al 2005). Det är även i kontexten och i sammanhanget som lärandet äger rum. Vidare menar man att tänkande, talande och handlande inte kan skiljas från varandra, utan att dessa tillsammans bildar en helhet. (Claesson 2006 s. 29-30).

Jean Piaget (1896-1980) är den person som man i många fall kopplar till konstruktivismen. Carlgren (1999) skriver att Piaget förknippas med uppfattningen att ”individens utveckling sätter gränser för vilken inlärning som är möjlig (Carlgren 1999 s. 13)”. Claesson (2006) beskriver hur Piaget efter noggranna studier av barn, däribland hans egna, delade in deras utveckling i stadier vilka var åldersbaserade. Claesson skriver även att Piaget fokuserar på den enskilde lärande människan. Man menar att varje människa skapar sin egen bild av omvärlden. Därför har man ett stort intresse till barns tänkande och hur de konstruerar sin omvärld. Det är genom den kognitiva processen att tänka som man skapar sig sin bild av omvärlden, kunskap blir då något som skapas av varje individ. (Claesson, 2006)

Claesson (2006) menar att Piaget inte ser människor som oskrivna blad utan att de försöker att skapa en förståelse för de sammanhang de är en del av. Man kan då inte se barnen som ofärdiga med behov av att fyllas med kunskap. Barnen har redan en förkunskap om det som de undervisas i. Pedagogens roll blir ”att tillhandahålla erfarenheter som gör det möjligt för eleverna att skapa mening” (Claesson, s. 24).

Sammanfattningsvis förekommer alltså det sociokulturella perspektivet där man lägger fokus på den omgivande kulturen och sammanhanget till skillnad från det konstruktivistiska synsättet som fokuserar på barnet och dess tänkande samt uppfattning av verkligheten. Man kan se samband mellan det konstruktivistiska och det sociokulturella synsättet där båda har fokus på samspel mellan lärare och elev. I det konstruktivistiska synsättet är inläring bestämd av utveckling till skillnad från det sociokulturella synsättet där inläring befrämjar utveckling (Carlgren 1999). Sociokulturellt perspektiv ser utveckling ur individuella utvecklingsstadier till skillnad från det konstruktivistiska som ser utveckling ur universella stadier.

2.7 Tidigare forskning om skriftliga omdömen

Det finns inte mycket tidigare forskning om skriftliga omdömen. Det finns dock ett antal examensarbeten i ämnet. Vi har valt att lyfta fram två av dessa. Då examensarbeten inte är en tung källa har vi begränsat oss till två arbeten. Vi har även valt att ta med en enkätstudie gjord av Skolverket. Skolverket genomförde studien *Individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen i grundskolan* (2010) i syfte att se hur dessa fungerar. Det utgör en uppföljning och utvärdering av skolans arbete med skriftliga omdömen. I korta drag kom de fram till att lärare, rektorer, föräldrar och elever överlag är positiva till skriftliga omdömen. Men skolverket har noterat ett antal brister. Bland annat skrivs beskrivningar eller värderingar av elevernas personliga egenskaper i IUP. Skolverket anser att detta är olämpligt då IUP är en offentlig handling. I bedömningen av elevernas utveckling skriver skolverket att det ofta framställs ett ideal av den ”önskvärda eleven” för eleverna att sträva mot.

Många av de skriftliga omdömen som skrivits fokuserar inte heller på vad skolan ska göra för elevens utveckling utan snarare vad föräldrarna och eleven ska göra. Detta går helt emot tanken med skriftliga omdömen, som var att tydliggöra vad skolan ska göra för elevens utveckling. De beskriver även att bedömningen av elevernas kunskapsmål inte alltid utgår från läroplanens och kursplanernas mål utan är bedömningar av elevens sociala utveckling och inställning till skolarbete (Skolverket, 2010).

Rapporten visar på att lärarna har svårt att formulera sig och är inte säkra på vad det är som ska bedömas. Skolverket menar att man utifrån denna rapport kortfattat kan säga att det finns brister i skolans förmåga att:

- formulera strikta mål och kunskapsrelaterade omdömen
  - att kunna visa vägen om hur en önskad utveckling ska se ut
  - visa på vilka insatser behövs för att stödja elevens fortsatta utveckling
- (Skolverket, 2010)

Vid högskolan i Halmstad skrevs våren 2009 (Fägerquist) en uppsats vars syfte var ”att undersöka lärares och rektors uppfattning om skriftliga omdömen /.../ och att undersöka hur

de skriftliga omdömena kan utformas enligt de intervjuade för att ge tydlig information till elev, förälder och skola”. Enligt undersökningens resultat behövs tydligare riktlinjer från rektorernas sida och att elevens delaktighet möjliggörs genom att utformningen tar hänsyn till elevens ålder. Dessutom visar undersökningen att tid och resurser behöver avsättas för att stärka lärarnas kunskaper i ett gemensamt dokumentationsspråk, kunskaper i formativ bedömning samt färdigheter i att konkretisera mål att sträva mot i den pedagogiska planeringen.

Studenter vid Göteborgs Universitet skrev våren 2008 (Sjösten & Sunnergårdh) en uppsats vars syfte var att ”undersöka hur dagens verksamma lärare för de tidigare åldrarna, tar emot och förhåller sig till utbildningsdepartementets förslag gällande betygslänkande skriftliga omdömen med införande i juli 2008”. De kom fram till att informationen från skolledningen var fattig och att det till stor del nådde fram till lärarna genom media, de visar även på att ingen av de skolor som deltog i undersökningen hade för avsikt att införa betygslänkande skriftliga omdömen från skolår 1.

Sammanfattningsvis kan man se stora likheter i de brister som studenterna vid Halmstads högskola och Skolverket visar på. Större kunskap om vad det är som ska bedömas och hur detta ska bedömas är centralt. Studenterna vid Göteborgs universitet kom fram till att informationen från skolledningen var fattig och att betygslänkande omdömen enligt deras empiriska undersökning inte skulle användas på någon skola.

2.8 Medial uppmärksamhet

I samband med de betygslänkande omdömena som infördes hösten 2008 har media frekvent rapporterat om hur dessa enligt dem utvecklats. Då skolverket skrev ett pressutlåtande som de kallade ”*Stora brister i skriftliga omdömen*” (2/3- 2010) skriver *Svenska dagbladet* och *Dagens Nyheter* var sin artikel där de synliggör dels den problematik som Skolverket själva uppmärksammar, dels belyser ett politiskt perspektiv med åsikter som vi tolkar är direkt från politikerna själva.

Svenska Dagbladet (2010) skriver att, baserat på undersökningen⁴ gjord av Skolverket, tenderar lärare,

”att blanda ihop omdömen om elevernas kunskaper med bedömningar av deras personliga egenskaper och beteenden – det är en av de brister som Skolverket pekar på i en ny rapport om skriftliga omdömena till elever i grundskolan. Som SvD skriver idag visar rapporten att sex av tio lärare är osäkra på hur kunskapsbedömningarna ska gå till och i en kommentar sade undervisningsrådet Sandra Mardones Larsson på Skolverket att det inte är meningen att lärare ska bedöma elevernas beteenden. Oklara riktlinjer och en reform som infördes snabbt är två förklaringar som ges till bristerna.” (2/3-2010)

Svenska Dagbladet skriver vidare att utbildningsminister Björklund svarar på det genom att säga att han anser att föräldrar har rätt att veta om elever är ”flitiga” och hur de uppför sig i skolan. Han ser detta som en del av den sociala utvecklingen som i sin tur är en del av skolans uppdrag. Vid samma tidpunkt publicerar *Dagens Nyheter* en artikel som tar upp

---

⁴ Se rubrik *Tidigare forskning om skriftliga omdömen*.

samma sak. De skriver då att Björklund menar att systemet är bra men har brister då det är nytt. Dagens Nyheter har även kontaktat Sandra Mardones Larsson som gör samma uttalande som till *Svenska Dagbladet*, att det är kunskaper och förmågor som ska stå i fokus.

Man kan här se hur Skolverkets rapport och Björklunds uppfattning av de skriftliga omdömena skiljer sig åt. Björklund anser enligt nämnda tidningsartiklar att användandet av skriftliga omdömen går bra. Skolverket å andra sidan visar på att skriftliga omdömen används på fel sätt (Skolverket 2010). Båda tidningarna tar även upp att Skolverket efterlyser nationella riktlinjer i hur man skall gå till väga i användningen av skriftliga omdömen.

2.9 Sammanfattning av litteratur kring bedömning

I inledningen ställs frågan varför vi har omdömen och betyg. Man kommer fram till att vi lever i ett föränderligt samhälle där behoven av kompetenser har förändrats. Det ställs högre krav på den enskilde eleven och skolans uppgift är att forma ansvarstagande, flexibla, kreativa och självreglerande elever. Att dokumentera lärande och sociala förmågor är inget nytt, utan kan ses så långt tillbaka i tiden som till 1930-talet⁵. Då använde man sig av hälsokort som fokuserade på elevens brister i motsats till dagens IUP som fokuserar på elevens förmågor (Andréasson & Asplund-Carlsson 2009). Under den perioden frågade sig Alva Myrdal om skolan skulle ta ett större ansvar för den sociala fostran, hon ansåg att det var skolans ansvar att konstruera samhällsindivider (Andréasson & Asplund-Carlsson 2009). Det är i dag skolans uppdrag att ”fostra ansvarsfulla och goda samhällsmedborgare” (Lpo-94).

Linde (2003) uppmärksammar 2002 en brist i det dåvarande skolsystemet. Han påpekar att svenska folket på ett tidigt stadium vill ha en återkoppling av läraren där det framgår hur eleven ligger till i sitt lärande. Den lösning han kom fram till är att man inte ska ge betyg i de lägre åldrarna, utan istället en verbal eller skriftlig återkoppling som fångar varje enskild elevs behov. Det här är även något som Emanuelsson (2002) efterfrågar, han anser att man ska utforma etappmål efter varje enskild elevs förutsättningar. Han menar att alla elever inte kan ta in samma mängd kunskap på samma tid. Förstärkning är ett sätt att motivera eleven, motivation och belöning är ett av skälen till att vi har betyg och skriftliga omdömen.

Tholin (2006) och Linde (2003) presenterar båda ett antal anledningar till varför vi har betyg. Där återfinns vi motivation och belöning, återkoppling till elever och föräldrar, behörighet för genomgången stadium samt uppflyttning till nästa nivå. De här skälen kan till stor del liknas med skälen bakom varför man valt att ha skriftliga omdömen. Där återfinns vi att eleven och dess vårdnadshavare har rätt till:

- en tydlig information gällande elevens kunskaps- och sociala utveckling
- lägsta garanterad nivå på elevens kunskapsutveckling
- elever i behov av särskilt stöd skall upptäckas i tid
- ökad nationell likvärdighet

(Utbildningsdepartementet 2008).

---

⁵ Se *Historisk tillbakablick*.

Syftet med IUP med skriftligt omdöme är att det ska vara ett stöd för elevens lärande, kunskapsutveckling och resultat i förhållande till de nationella målen som konkretiserats i LPP. Skriftliga omdömen ska inte ersätta den muntliga information som ges under utvecklingssamtalet, utan ska vara kompletterande. Enligt Piaget (Claesson 2006) är pedagogens roll att tillhandahålla erfarenheter som gör det möjligt för eleven att skapa mening av lärandet. Ett av målen med IUP är att synliggöra lärandet för eleven och stimulera till ett fortsatt lärande. Piagets uppfattning är att "individens utveckling sätter gränser för vilken inläring som är möjlig" (Carlgren 1999, s.13). Det kan liknas vid uppnåendemålen som finns i dagens läroplan. Uppnåendemålen beskriver en miniminivå av kunskap som eleven i en viss ålder ska ha uppnått (Skolverket 2009). Detta i sin tur kan liknas med Vygotskijs utvecklingszoner, där den potentiella utvecklingszonen är individuell för varje enskild elev. Här kan man ännu en gång dra paralleller till Emanuelsson (2002) där man frågar sig om det är rimligt att alla elever ska ta till sig samma kunskap på samma tid. Utifrån det sociokulturella synsättet med sina individuella utvecklingsstadier kan man fråga sig om det är rimligt att mäta kunskap då varje stadium är individuellt och lärande beroende av sitt sammanhang.

Det är intressant att se hur vår utbildningsminister Björklunds uppfattning om de skriftliga omdömena skiljer sig mot Skolverkets rapport. Skolverket tar upp i sitt pressmeddelande "*Stora brister i skriftliga omdömen*" att elevens personliga egenskaper bedöms och omdömena saknar information om skolans ansvar att stötta elevens utveckling. Björklund anser enligt *Svenska Dagbladet* och *Dagens Nyheter* (2/3-2010) att den sociala utvecklingen är en del av skolans uppgift att uppmärksamma och föräldrarna har rätt att veta om eleverna är "flitiga". Han menar även att systemet är bra, men har brister då det är så pass nytt. Ur medias perspektiv kan man lätt få intrycket av att Björklund är den enda som anser att skriftliga omdömen är bra. Skolverkets rapport (2010) visar dock att lärares inställning verkar gå åt det positiva hållet. Man bör även se det ur ett historiskt perspektiv för att kunna dra lärdom av de eventuella misstagen eller framgångar vi redan har haft.

3. Syfte och frågeställningar för vår empiriska studie

Ämnet skriftliga omdömen är inom skolans värld stort och aktuellt. Vi har i vår litteraturgenomgång visat på att betygslänkande omdömen och betyg i de lägre åldrarna egentligen inte är något nytt. Vi har uppmärksammat den nära kopplingen till de betyg vi i dag använder i de högre skolåren. Vi har visat på den förvirring som finns vid användandet. Dels genom en rapport skriven av Skolverket och genom medial uppmärksamhet. Vi har avslutningsvis fångat utbildningsminister Björklunds inställning till skriftliga omdömen, genom citatet ”skriftliga omdömen är ett *bra* sätt att dokumentera lärande” (Dagens nyheter 2/3-2010). Vi tycker det är intressant med utgångspunkt i vår litteraturgenomgång och utifrån verksamma lärare se om de liksom Björklund tycker skriftliga omdömen är ett bra sätt att dokumentera lärande. Vi har observerat en förvirring vid användandet av skriftliga omdömen och frågar oss utifrån den vad lärare idag har för inställning till användandet av skriftliga omdömen. Vi har utifrån det valt som syfte i vårt arbete att fånga olika inställningar av skriftliga omdömen hos ett antal lärare.

Vi har valt att utgå från följande frågor:

1. Vad har deltagande lärare för *inställning* till skriftliga omdömen?
2. Är skriftliga omdömen ett *bra* sätt att dokumentera lärande enligt deltagande lärare?

4. Metod

4.1 Olika metoder

Det finns flera olika metoder för att på bästa möjliga sätt införskaffa information om människors attityder, kunskaper och beteenden. Johansson & Svedner (2006) skriver att en passande metod att bygga sitt examensarbete på är enkät- eller textundersökningar, observationer eller/och intervjuer.

Johansson & Svedner (2006) konstaterar att intervjuer ger djupgående men smal information. Intervjumetoden ger intressanta resultat när man undersöker attityder, värderingar och intressen. En nackdel med intervjuer är att forskaren kan påverka respondentens svar och inställning. Denna form av undersökningssätt hade kunnat passa oss om inte annat som ett komplement till vår enkätundersökning. Vi ansåg dock att intervjumetoden förutsatte organisatoriska resurser som vi inte har tillgång till.

Stukát (2005) menar att observationer är en fördel att göra då man vill ta reda på vad ”människor faktiskt gör, inte bara vad de säger att de gör” (s.49). Vissa nackdelar som han påtalar är att metoden är tidskrävande och att studien kan upplevas begränsad, då endast yttre beteende granskas. Denna undersökningsmetod passade inte oss alls då vi ville undersöka inställningar, likheter och skillnader.

Stukát (2005) konstaterar att fördelen med enkätundersökningar är att man når ett stort antal människor och att svaren är relativt lättbearbetade. En annan fördel är att man undgår risken att forskaren omedvetet påverkar svaren. Metodens svaghet är att forskaren inte kan kontrollera om frågorna uppfattas på rätt sätt och att risken för bortfall är stor. Vi ansåg att denna undersökningsmetod passade bäst, då vi ville nå ett stort antal respondenter.

Val av metod

Vårt syfte är att fånga inställningar hos lärare och ställa dessa inställningar mot litteratur, forskning och media för att därigenom komma fram till om skriftliga omdömen är ett bra sätt att dokumentera lärande. Vi valde att genomföra studien genom enkätundersökning, en fördel med just enkätundersökningar är att uppfattningar hos många individer kan studeras, vilket ger en bred information (Johansson & Svedner 2006). Dock inser vi att vi inte kan genomföra undersökningen i den utsträckning som vi hade tänkt och önskat. Undersökningen kom att omfatta ett fåtal skolor under likartade förhållanden. Vi ser därför resultatet av vår studie som en pilotstudie, där kompletterande undersökning är att föredra om man vill ha generaliserbart resultat.

En metod för att göra studien ytterligare tillförlitlig, skulle vara att komplettera den med exempelvis intervjuer. Stukát (2005) skriver att det sammantagna resultatet når längre om man använder sig av flera olika metoder. Detta var dock inte genomförbart på skolorna vid denna tidpunkt på terminen⁶. Vår slutsats är att vi genom en enkätundersökning, kan få fram ett för vårt vidkommande relevant och intressant resultat.

---

⁶ Skolorna hade fullt upp med andra undersökningar av andra studenter, nationella prov och utvecklingssamtal

Enkätfrågorna i undersökningen är av informantkaraktär. Det innebär att respondenterna bidrar med information om hur verkligheten är beskaffad utifrån deras perspektiv som lärare. Undersökningen är till stor del en respondentundersökning. Vi som forskare ville se om vi kunde urskilja mönster och olikheter i lärarnas svar. Upplägget av enkätfrågorna är av respondent, då samma frågeformulär ges till samtliga lärare. Det som är skillnaden mellan respondentundersökningar och informantundersökningar, är att i en informantundersökning vill forskaren ge bästa möjliga skildring av ett händelseförlopp, medan en respondentundersökning går ut på att finna mönster i svaren. Något förenklat så skulle man kunna säga att ambitionen med en informantundersökning blir att klargöra vad som hände i en särskild situation, medan ambitionen med en respondentundersökning skulle vara att finna mönster i svaren. När man gör en respondentundersökning handlar det alltså om att finna mönster i svaren samt beskriva och förklara hur och varför olika grupper av respondenters svar skiljer sig åt (Esaiasson et. al 2007). Vi vill koncentrera oss på att hitta mönster i svaren för att kunna jämföra hur de olika lärarnas åsikter skiljer eller liknar varandras.

Att använda sig av enkätundersökningsmetoden var ett beslut vi tog trots de svårigheter man ställs inför. Johansson & Svedner (2006) skriver att enkätundersökning är en av de svåraste och mest arbetskrävande undersökningsformerna. De tar bland annat upp att bortfallet kan bli stort, vilket det i vår undersökning blev. Det kan även diskuteras huruvida det är relevant att tala med lärare på tre likvärdiga skolor. Då vi ändå inte kan göra några direkt kvantitativa anspråk med vår uppsats anser vi det vara relevant, om inte än mer intressant att undersöka lärare som arbetar på tre likvärdiga skolor. Då vårt resultat på grund av det bli mer samlat.

Resultatet av studien kommer inte ha ett vetenskapligt värde utanför vårt arbete, vi har dock valt att analysera den som om det skulle vara en kvantitativ undersökning, oavsett hur stor eller liten undersökningen i sig blev. Det står i kursplanen för LAU 370 att ”examensarbetet skall /.../ vara en övning i och en tillämpning av teorier och metoder. Det innebär att studenten skall introduceras i forskningsprocessen och tränas i att självständigt planera, genomföra och rapportera ett arbete” (s.2). Det står inte heller något i målen för kursen att resultatet i arbetet måste vara vetenskapligt generaliserbart. Vi tolkar det som att resultatet som vi i vår uppsats kommer fram till inte är det som ligger i fokus, utan att vi ska få en möjlighet i att prova och träna oss på att skriva den här sortens arbete.

Konstruktion av enkätfrågor

En enkätundersökning fungerar bäst om man vill ”undersöka samband mellan det man är intresserad av” (Johansson & Svedner, 2006 s. 31). Att formulera frågor i en enkät är en svår sak. Vi har beaktat det Johansson & Svedner säger, att frågorna ska vara korta och entydiga, språket ska vara neutralt och varje fråga ska endast behandla en sak. Frågor som inte behandlar den frågeställning som man genom undersökningen vill ha svar på skall utgå. Johansson & Svedner (2006) rekommenderar även att man ser över andra liknande undersökningar som genomförts och lånar av deras frågor. Vi lät oss därför i utformandet av våra enkätfrågor inspireras av de frågor som skolverket använt sig av i sin rapport ”*Individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen i grundskolan*” (2010).

Att formulera frågorna i en enkät är ofta det som är svårast. Vi ville ha frågor som inbjuder respondenterna att svara sanningsenligt oavsett om det gäller information som kanske inte är till deras fördel. Ejlertsson (2005) rekommenderar att man blandar öppna och slutna frågor. I öppna frågor får respondenterna möjlighet att själva skriva sitt svar till skillnad från de slutna

då de har ett antal svarsalternativ. Vi ville även ha en struktur i enkäten så att respondenterna inte skulle känna sig förvirrade över frågornas upplägg. Vi ville att frågorna skulle vara entydiga och ha mellan 4 och 5 svarsalternativ. Stukat (2005) menar att 5 svarsalternativ är vanligt att använda sig av men att man kan välja att ta bort det tredje då det utgör det neutrala. Genom att ta bort det neutrala alternativet tvingar man respondenten att ta ställning. Vi valde att ha den sista frågan både öppen och med svarsalternativ då Trost (1994) skriver att öppna frågor där respondenten själv ska fylla i ett svar i många fall inte besvaras. Genom att ha den avslutande frågan både öppen och med svarsalternativ kunde man då dels få ett kort svar genom svarsalternativen från i stort sett alla men därtill även få ett mer utvecklande svar från ett fåtal.

Enkäten resulterade i 8 frågor som behandlade vår frågeställning. 7 av 8 frågor var med svarsalternativ och 1 av 8 med både öppet och slutet svarsalternativ. Efter färdigställandet gjorde vi en enkel pilot studie genom att låta vänner och bekanta se över enkäten för att de skulle kunna påpeka brister. Eftersom enkäterna överlämnades personligen till respondenterna valde vi endast ett kort missivbrev⁷. Respondenterna fick genom det personliga överlämnandet även möjlighet att ställa frågor på plats.

Undersökningens tillvägagångssätt

Vi valde att kontakta sju skolor som vi sedan tidigare båda hade en viss kontakt med. Den första kontakten togs genom e-post. Tanken var att den första kontakten skulle ske via e-post och att vi sedan personligen skulle ta oss ut till skolorna och dela ut enkäten. Efter den initiala e-postkontakten tackade två skolor nej med en gång, med anledning av att det på båda dessa skolor redan genomfördes ett antal studier av studenter. Två skolor svarade inte alls på e-posten trots påminnelser. Tre skolor valde dock att delta i undersökningen. Antalet medverkande skolor hade eventuellt kunnat bli fler om vi hade tagit personlig kontakt från början, men om så är fallet kan vi inte uttala oss om då vi inte använt oss av det tillvägagångssättet.

Den av oss som tidigare haft kontakt med skolan åkte till skolan och delade personligen ut enkäterna. Syftet med att personligen dela ut och samla in enkäterna var att så långt som möjligt undvika bortfall eftersom lärarna skulle kunna känna sig mer angelägna att fylla i enkäten när vi personligen överräckte den och sedan vid överenskommen tid återhämtade formuläret. Vi har dock inte kunskap om denna metod medförde det önskade resultatet eftersom vi bara genomfört undersökningen under nämnda omständigheter. Eftersom att bortfallet redan var stort (4 av 7 skolor inte medverkade) var vi angelägna om att minimera bortfallet.

4.2 Urval

Val av undersökningsgrupp

Som vi tidigare nämnt har vi använt oss av tre skolor i Västra Götalandsområdet. Skolorna har många likheter och kan kategoriseras som mer eller mindre medelpresterande. Valet av skolor kom sig av att vi sedan tidigare har kontakter på dessa skolor, genom verksamhetsförslag

---

⁷ Enkäten med missivbrev finns bifogar i bilagor. Missivbrev är ett brev som inleder enkäten där vi informera respondenterna om oss själva och varför vi genomför undersökningen samt utlovar anonymitet.

utbildning och vikariat. Skolorna är representativa med avseende på vårt ämne. Vi gjorde även ett *urvalskriterium* (Johansson & Svedner 2006 s.104) genom att bara vända oss till lärare som var verksamma i årskurserna 1- 5 som berörs av de nya skriftliga omdömena som idag finns i skolan.

Vi var, som vi berört innan, medvetna om att skolorna i sig hade många likheter och därigenom inte gav någon direkt mångfald. Dock är inte skolorna, så som skolor aldrig kan vara, identiska och de skilde sig i viss omfattning vad gällande resurser exempelvis ekonomiskt och kulturellt.

Vi var från början medvetna om att undersökningen skulle bli begränsad, men räknade med att kunna dela ut ca 100 enkäter. Dock blev bortfallet stort när 4 av de 7 tilltänkta skolorna inte medverkade. Vi gjorde vårt bästa för att minimera bortfallet på de 3 skolor som i slutändan medverkade. Av 40 utdelade enkäter fick vi 27 enkäter i retur vilket ledde till ett slutligt bortfall 13 enkäter.

4.3 Studiens kvalitet

Reliabilitet

Det är upp till de som genomför en undersökning att använda sig av rätt mätinstrument, så att det som ska mätas också mäts. Men även om man valt ett lämpligt mätinstrument så finns det alltid andra risker. En stor risk när man använder sig av enkätundersökningar är att frågorna man ställer misstolkas av respondenten (Johansson & Svedner 2006). Detta var en risk som fanns vid genomförandet av vår enkätundersökning. En annan var att respondenten kan ha fyllt i enkäten slarvigt på grund av stress, tidsbrist eller ointresse. För att undvika detta kan man enligt Stukát (2005) genomföra samma studie en andra gång. Dock var detta inte något som vi hade möjlighet att genomföra⁸. Vi hade dock låtit vänner, bekanta och vår handledare se över enkäten för att de skulle kunna uppmärksamma oklarheter. Enligt Stukát (2005) ökar tillförlitligheten när man använder sig av slutna frågor med svarsalternativ, då de inte lämnar utrymme för tolkning. Vi har därför valt att ha slutna frågor med svarsalternativ på 7 av 8 frågor och även på den åttonde frågan svarsalternativ men vi lämnade även möjlighet för respondenterna att motivera sitt svar.

Vi har även nämnt tidigare att vi är medvetna om att vår undersökning på grund av sin knappa omfattning inte har något statistiskt värde. Men som nämnt tidigare har vi valt att analysera det som om det hade haft det. Då vi uppmärksammat att syftet med framställandet av denna uppsats inte är att få ett statistiskt eller reliabelt resultat utan att bekanta oss med arbetssättet. Med andra ord anser vi att vår studie har låg reliabilitet.

Validitet

Validitet innebär att man mäter det som man haft för avsikt att mäta (Trost 1995). Genom vår enkätundersökning hade vi för avsikt att ta reda på lärares inställning till skriftliga omdömen. Om enkäten fylls i på det sätt som vi avsett utan misstolkningar, anser vi att den mäter det som den var ämnad att mäta. Vi vill dock påpeka att det finns en risk att svaren ändå inte mäter verkligheten, då respondenterna kanske valt att inte fylla i enkäten sanningsenligt. De

---

⁸ Det fanns inget intresse hos skolorna att medverka i undersökningen två gånger.

kan ha valt att fylla i den utifrån vad de trodde förväntades av dem, av oss eller någon annan. Genom att lova samtliga respondenter anonymitet hoppas vi ha minimerat den möjligheten.

Generalisering

På grund av den begränsade medverkan i undersökningen och att den bara omfattar tre skolor kan man inte anse att den är generaliserbar eller representerar svenska skolor/lärare. Vår intention var att fånga uppemot ett hundratals lärares inställning, men vi fick i slutändan nöja oss med 27 lärares medverkan. Undersökningens resultat kan därför inte representera något annat än just de lärarna som medverkat.

4.4 Etiska principer

Vi har enligt humanistiska – samhällsvetenskapsrådets rekommendationer (Stukat 2005) meddelat samtliga medverkande i studien att deltagandet är frivilligt och att de när som helst kan avbryta sin medverkan, enligt informations- och samtyckeskravet. De medverkande är även medvetna om att de har full anonymitet. Vi har även informerat dem om studiens syfte, samt till vilken institution vi är anknutna. Enligt nyttjandekravet kommer all den information som under arbetets gång samlats in endast användas för forskningsändamål.

Respondenterna som medverkar i undersökningen är medvetna om att deras medverkan är konfidentiell och att de kommer att vara helt anonyma. Utifrån konfidentialitetskravet är all privat data vi tar del av, ålder, yrkesverksamma år samt kön, anonym och kommer inte att gå att koppla till den enskilde respondenten. Vi har även förklarat hur resultatet kommer att redovisas samt erbjudit dem att ta del av den färdiga uppsatsen.

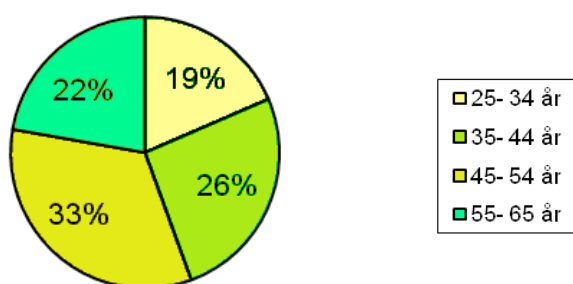
5. Resultatredovisning

Under följande kapitel kommer vi att redovisa resultatet från vår empiriska undersökning. Vi har valt att dela upp resultatdelen i tre delar. I den första delen kommer vi att beskriva bakgrundsfakta avseende respondenterna, denna del kallar vi *Bakgrundsfakta*. I den andra delen kommer vi att beskriva likheter och skillnader vi uppmärksammat i vår undersökning. Denna del heter *Likheter och skillnader av lärarnas svar*. I den tredje och avslutande delen har vi problematiserat och analyserat samtliga svar vi fått fram i vår undersökning. Denna del heter *Analys av samtliga frågor*.

5.1 Bakgrundsfakta

Enkäten delades ut på tre skolor i Västra Götalandsregionen, sammanlagt delades det ut 40 enkäter. Vi kommer nu att redogöra för den privata datan vi tagit del av. Vi vill ge er en inblick i hur ålder och könsfördelning såg ut bland respondenterna. Av de 40 enkäter delade ut återfick vi 27 stycken, vilket innebär ett bortfall av 13 enkäter. Andelen män som hade möjlighet att besvara enkäten var sammanlagt tre stycken. Siffran är låg på grund av att lärarkåren i allmänhet huvudsakligen representeras av kvinnor⁹. Vi finner det representativt att endast tre män deltar i vår undersökning, då vi i stora drag kan spegla könsfördelningen i skolan över lag i dessa årskurser. Dock ingick samtliga tre män i vårt bortfall av 13 personer. Anledningen till detta bortfall tror vi beror på att lärarna under undersökningsperioden var mycket upptagna¹⁰. Vår undersökning representerar inte den könsblandning som finns i dagens skolor (årskurs 1-5). På grund av redovisade omständigheter ingår alltså enbart kvinnor i undersökningen.

Undersökningen representerar lärare från åldern 25 upp till 65 år, spridningen av åldrarna är jämnt fördelade mellan respondenterna. Dock är det ett mindre antal respondenter i åldrarna 25-34 år och 55-65 år. Mer än 50% av respondenterna var i åldrarna 35-54 år.

Figur1, Respondenternas åldersfördelning. N=27.

Lärarna som deltog i vår undersökning har varit verksamma lärare mellan 3 år upp till 42 år. Mer än 50 % av lärarna har varit verksamma mindre än 20 år, resterande andel har varit verksamma inom skolan 22-42 år. Respondenterna var verksamma lärare i årskurs 1 upp till

⁹ Observationer under VFU och vikariat inom skolverksamhet.

¹⁰ Nationella prov, utvecklingssamtal och skrivande av skriftliga omdömen.

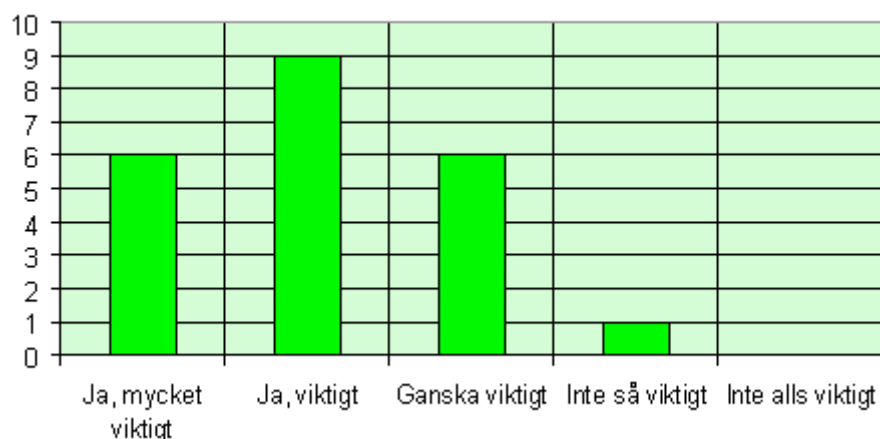
årskurs 5. Spridningen mellan årskurserna var jämn med fåtal färre respondenter i årskurs 4 och 5. Vi kan dock inte uttala oss om vilka utbildningar lärarna i grunden hade.

5.2 Likheter och skillnader av lärarnas svar

Vi valde att dela upp vår enkät i dels slutna frågor med svarsalternativ och dels en avslutande fråga med både svarsalternativ och möjlighet till att motivera sitt svar. Det här avsnittet är delat i två delar. En första del beskriver likheter och skillnader i de tre slutna frågorna där respondenternas svar hade störst variation, vi kallar denna del *Mönster i respondenternas svar på tre frågor*. Därefter följer en andra del där vi beskriver likheter och skillnader i frågan där respondenten fick möjlighet att motivera sitt svar, vi kallar denna del *Mönster i den öppna frågans svar*. Vi har upptäckt mönster i respondenternas svar av enkäterna, där vi i korta drag ser likheter mellan svaren på frågorna. I kommande två avsnitt kommer vi gå närmare in på dessa.

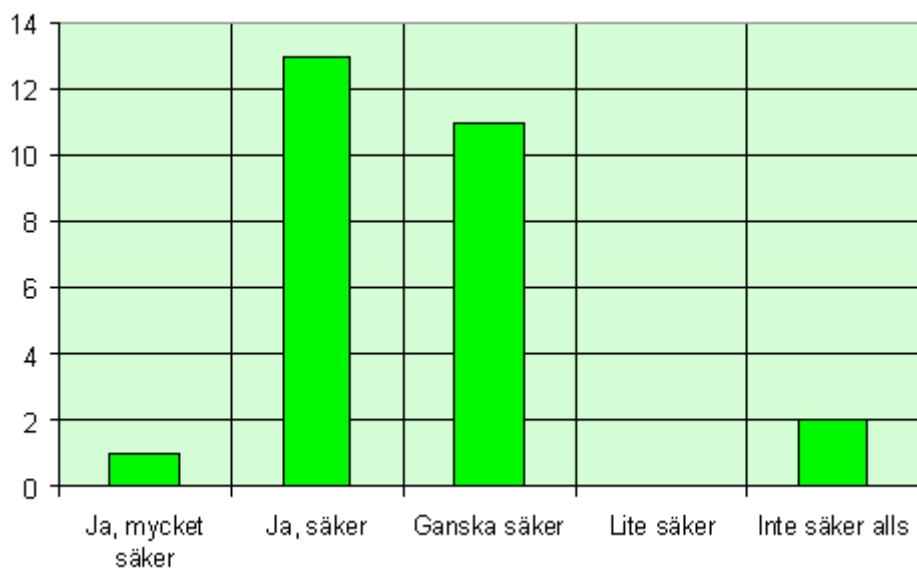
Mönster i respondenternas svar på tre frågor

Vi har valt ut att lyfta fram de tre frågor med största variation mellan svarsalternativen. För att förtydliga skillnaden mellan svaren kommer vi att presentera nämnda tre frågor genom stapeldiagram. Varje stapeldiagram följs av en förklarande och analyserande text.

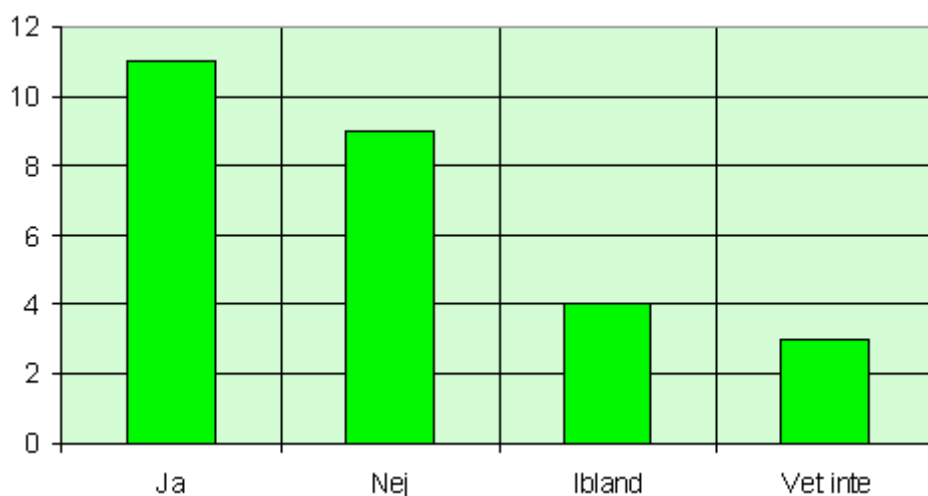
Figur 2, Hur viktigt anser respondenterna att det är att använda sig av skriftliga omdömen. N=27.

Svaren på om man tycker det är viktigt att använda sig av skriftliga omdömen skiljer sig i stort sett bara avseende hur viktigt det är. Endast en respondent svarar att det inte är så viktigt att använda sig av skriftliga omdömen. Denna respondent är en lärare som varit verksam i 33 år och är i åldern 55-65 år. Hon skriver i sin motivering att hon ej har något klassansvar. Överlag är hon inte positivt inställd till användningen av skriftliga omdömen. De övriga 26 lärarna är positivt inställda och tycker att det är viktigt att använda sig av skriftliga omdömen. Hur viktigt de tycker att det är indelas i en tregradig skala. Majoriteten ligger på mitten av skalan vid *Ja, viktigt*, med lika stora avvikelser till *Ja, mycket viktigt* och *Ganska viktigt*.

Figur 3, Hur säkra känner sig respondenterna när de skriver skriftliga omdömen. N=27.

I denna fråga kan man tydligt se att 13 lärare känner *Ja, säker* och 11 lärare *Ganska säker* medan endast 1 respondent känner sig *Ja, mycket säker*. Två lärare svarar att de inte känner sig säkra alls att skriva dessa omdömen. De har även svarat på den efterföljande frågan att de inte så ofta använder sig av skriftliga omdömen på ett tillfredsställande sätt. En av dessa två lärare har endast varit verksam i 3 år. Den andre läraren har inget klassansvar.

Figur 4, Tycker respondenterna att det är bra att använda sig av skriftliga omdömen om elevernas sociala utveckling. N=27.

Övergripande svar visar att 11 av 27 respondenter tycker det är bra att använda sig av skriftliga omdömen om elevers sociala utveckling. 8 av 27 svarar även att de använder sig av omdömen om elevers sociala utveckling. Alla dessa tycker även att det är bra att man använder sig av denna form av omdömen. Vi ser även i vår undersökning att lärare på skolor som inte använder sig av omdömen om elevens sociala utveckling, tycker att det är bra att använda sig av den formen av omdöme. Man kan fråga sig om dessa lärare skulle vilja använda sig av dessa omdömen i sin verksamhet.

Mönster i den öppna frågans svar

I detta avsnitt kommer vi gå igenom svaret på den sista frågan *Skulle Du säga att din inställning till skriftliga omdömen är positiv eller negativ? Motivera gärna ditt svar.* 24 av 27 var positivt inställda till skriftliga omdömen, 13 av dessa motiverade sitt svar. 1 respondent var negativt inställd och motiverade sitt svar. 2 svarade *Vet inte*, 1 av 2 motiverade sitt svar.

Den lärare som hade negativ inställning gav motiveringen ”Vi gör alldeles för mycket för våra barn, men inte med våra barn i dagens skola”. Hon menar vidare att arbetet med skriftliga omdömen tar alldeles för mycket tid på bekostnad av annat.

De två lärare som svarat att det inte vet om de är positiva eller negativt inställda till skriftliga omdömen, är i åldrarna 25-34 år respektive 45-54 år. Den först nämnda läraren har varit verksam i 3 år och den sist nämnda i 22 år. De arbetar i årskurs 1 respektive årskurs 5. Den av dessa två lärare som valt att motivera sitt svar skriver att ” Det är svårt att veta då vi inte fått tydliga exempel på hur /.../ omdömena skall se ut”.

De lärare som svarat att de är positivt inställda till skriftliga omdömen, är lärare som huvudsakligen är i åldrarna 35-54 år, dock med två avvikelser mot både äldre och yngre åldersindelning. De har varit verksamma mellan 12-24 år med tre undantag på 3,5 år, 7 år och 42 år. De är verksamma i allt ifrån årskurs 1 upp till årskurs 5 med en jämn fördelning mellan dessa årskurser.

Många av respondenternas motiveringar är likartade på många punkter:

- Ger en bra bild till elever och föräldrar om elevens kunskaper och förmågor mot de nationella kunskapsmålen.
- Skriftliga omdömen ger en tydlig bild av kunskapsläget, gör att man kan gå tillbaka och granska tidigare skrivna omdömen. Detta leder till bättre koll.
- Lärarna tycker det är positivt att man använder sig av ett gemensamt språk på skolan när man skriver skriftliga omdömen.

Lärarna som svarade att de var positivt inställda lämnade övervägande positiva motiveringar. Ett fåtal hade dock en negativ klang i sina motivationer trots en positiv inställning. Sammanfattningsvis noterades följande negativa motiveringar:

- Tidskrävande och tar tid från andra uppgifter såsom lektionsplanering.
- Ett fåtal lärare menar på att skriftliga omdömen endast hör hemma i ämnet svenska och matematik. De menar för att det är endast dessa två ämnen som testas i nationella proven i årskurs 3.
- Lärarna efterfrågar fler och tydligare riktlinjer med arbetet med skriftliga omdömen.

5.3 Sammanfattning och analys av enkätundersökningen

Vår slutsats är att majoriteten av respondenterna tycker att skriftliga omdömen är ett bra sätt att dokumentera lärande. De är överlag positivt inställda till användandet av sådana omdömen. Samtliga lärare, med undantag av en lärare som inte har en klass att ansvara för, tycker att det är viktigt att använda sig av skriftliga omdömen.

Vi har tidigare nämnt ¹¹ att alla lärare i någon mån är säkra i sitt skrivande av skriftliga omdömen. Detta gäller dock inte två av lärarna. Den ena av lärarna tycker att det inte är viktigt att använda sig av sådana omdömen, den andras inställning är ”*Vet inte*”. Dessa två lärare har även svarat ”*Inte så ofta*” på frågan om de använder *sig av skriftliga omdömen på ett tillfredsställande sätt*. Detta skiljer sig från övriga lärare som på samma fråga svarat ”*Ja, alltid*” och ”*Ja, ibland*”, två lärare valde att inte besvara frågan.

2 av 27 lärare svarade att de använder sig av betygsliknande omdömen. Här skulle det ha varit intressant om vi också haft en fråga om det hade varit bra att använda sig av betygsliknande omdömen. Detta kan ses som en brist i vår undersökning eftersom man genom frågan bara får svar på hur det faktiskt är ute på skolorna och inte lärarnas inställning till betygsliknande omdömen.

På frågan om skolorna använder sig av omdömen om elevers sociala utveckling svarade 8 ja och 19 nej. Här hade vi även en följdfråga där vi frågade om läraren tyckte det var bra att använda sig av skriftliga omdömen i elevens sociala utveckling. 11 lärare svarade här ja. Bland dessa 11 återfann vi samtliga 8 som använde sig av dessa omdömen i sin nuvarande verksamhet. Vi drar därför slutsatsen att det finns tre lärare som just nu inte använder sig av denna form av omdömen som skulle vilja göra det i sin verksamhet. Fyra av lärarna svarade att de ibland tycker det är bra att använda sig av denna form av omdömen och tre svarade att de inte vet.

Man kan se hur våra respondenter överlag är positivt inställda till skriftliga omdömen och allt vad det innebär. Det stämmer bra överrens med Skolverkets (2010) undersökning som hade till syfte att se hur de skriftliga omdömena fungerade ute i verksamheten. Vi kan se genom vår studie att respondenterna delvis efterfrågar och uppskattar det gemensamma språk som genom skriftliga omdömen fått och vill ha. Det är även något som Fägerquist (2009) uppmärksammade i sin studie om skriftliga omdömen. Hon till skillnad från oss uppmärksammade inget etablerat dokumentationsspråk. Skolverket (2010) uppmärksammar också att skriftliga omdömen ibland används på fel sett och elevens personliga egenskaper bedöms. Att bedöma elevers sociala utveckling är något som våra respondenter ställer sig övervägande positivt till jämfört med negativt. Slutligen känner sig våra respondenter sig i olika mån säkra när de skriver skriftliga omdömen. Vi får då förutsätta att det som blir bedömt är det som ska bedömas.

Avslutningsvis vill vi säga att många av våra respondenter uttryckte att enkäten var välformulerad samt att den gick snabbt och lätt att besvara.

---

¹¹ Se under avsnittet *Likheter och skillnader av lärarnas svar, Mönster i respondenternas svar på tre frågor*.

6. Diskussion

6.1 Ur ett historiskt perspektiv

Vi har tidigare påvisat i vårt arbete att skolan präglas av en dokumentationskultur, som har sina rötter i utbildningspolitiken (Englund 2005). Tanken att dokumentera elever kan härledas tillbaka så långt som till 1930-talet, då man använde sig av hälsokort (Johanniesson 1998). Dessa hälsokort hade fokus på elevernas brister (Andréasson & Asplund-Carlsson). Detta är en skillnad mot dagens IUP med skriftliga omdömen, där man har fokus på vad eleven behärskar och hur man ska utvecklas vidare (Utbildningsdepartementet 2008). I dag ingår individuella utvecklingsplaner, skriftliga omdömen, bedömningsmatriser, lokal pedagogisk planering och åtgärdsprogram i skolans kultur. Vårt utbildningssystem har präglats av västerländska länders skolor och påverkat vår syn på utbildning. Dagens skolor efterfrågar andra kompetenser än vad som tidigare gjorts. Skolans uppgift har kommit att bli att forma ansvarstagande, flexibla, kreativa och självreglerande elever. Det kan härledas till det som står i Lpo-94 att skolans uppdrag är att fostra demokratiska och ansvarstagande samhällsmedlemmar.

År 2002 pågick en debatt om dåvarande skolsystem. Då frågades om betyg borde tidigareläggas och hur information kunde ges tydligare till elever, vårdnadshavare och allmänheten (Linde 2003). 1 juli 2008 kom bestämmelser på regeringens initiativ, vilka kan liknas vid det som efterfrågades 2002. Bestämmelserna innebar att skriftliga omdömen nu skulle ges till alla elever från årskurs 1. Skälen bakom att man gjorde dessa ändringar var bland annat:

- Tydligare information till föräldrar och elever.
- Möjlighet att ge betygsliknande omdömen.
- Stödja elevens utveckling mot de nationella målen och ha en lägsta garanterad kunskapsnivå.
- Skapa nationell likvärdighet.
- Upptäcka elever som behöver särskilt stöd tidigare.

Vi har genom vår empiriska undersökning kunnat uppmärksamma att lärare överlag är positivt inställda till skriftliga omdömen och vad det innebär. Det råder endast en viss åsiktsskiljaktighet då det kommer till omdömen om elevens sociala utveckling. En av anledningarna till att man valde att införa skriftliga omdömen var som nämnt ovan att skapa nationell likvärdighet. Vi frågar oss efter att ha sett resultatet i vår undersökning om detta verkligen är något man åstadkommit. Användandet av skriftliga omdömen skiljer sig bland annat eftersom vissa av skolorna använder sig av betygsliknande omdömen och andra inte. Ett antal skolor använder sig av omdömen som behandlar elevens sociala utveckling och andra inte. Vi har dock uppmärksammat att lärarna är positiva till det gemensamma språk användandet av skriftliga omdömena har gett dem, genom lokal pedagogisk planering och ämnesmatriser.

Det kan även vara intressant att dra en parallell till betyg, skälen till att vi har betyg går hand i hand med varför vi har skriftliga omdömen idag. Där återfinns man bland annat återkoppling

till elever och vårdnadshavare samt en lägsta kunskapsnivå. Vi finner det därför intressant att fråga oss om skriftliga omdömen är ett steg mot den formella bedömning som betyg innebär. Vi tycker därför att det är viktigt att ha Linde (2003) i åtanke. Han menar att ”när betyg ska sättas finns det en dragning åt att göra det mätbara till det viktiga istället för det viktiga till det mätbara” (s.96). Om så är fallet kan vi inte uttala oss om, men vi vill ändå ”höja ett finger i försiktighetens tecken” om man ser det ur ett sociokulturellt synsätt där tänkande, talande och handlande inte kan skiljas ifrån varandra utan bildar en helhet (Claesson 2006). Där kan man se svårigheterna i att sammanfatta elevernas kunskap i ett bokstavsbeleg¹².

Sammanfattningsvis kan man alltid fråga sig om skriftliga omdömen utifrån det vi tagit upp är ett bra sätt att dokumentera lärande. Svaret på frågan kan som så mycket annat inte vara varken ett ja eller nej. Då skriftliga omdömen både är ett summativt och ett formativt sätt att bedöma lärande, kan man säga att en kompromiss har gjorts. Vi har visat på att bland annat Linde (2003) inte anser att ett formellt bedömningssätt är att föredra. Samtidigt speglar anledningarna till att vi har betyg och anledningarna till att vi har skriftliga omdömen varandra. Betyg är något som i vårt samhälle är ett väl etablerat och accepterat bedömningssätt. Därför kan man fråga sig varför inte skriftliga omdömen som finns av samma anledning inte skulle bli lika accepterat.

6.2 Användandet av skriftliga omdömen

Ett sätt att använda sig av dessa omdömen är genom Lokal Pedagogisk Planering¹³. LPP har arbetats fram i samband med införandet av skriftliga omdömen, men tankarna är inte nya. Vi kan se kopplingar till Emanuelssons tankar om strävansmål med individanpassade etappmål (2002). Den enda skillnaden vi ser är att han inte har någon miniminivå av kunskap i tankarna. I bakhuvudet måste man dock ha att Emanuelsson är specialpedagog och hans tankesätt formas utifrån den synen. Etappmålen kan även liknas med Vygotskijs tankar om att människor går igenom olika individuella utvecklingsstadier i livet. De olika stadierna blir då dessa etapper. Lärares uppgift blir att anpassa stadierna/etapperna utifrån varje enskild elev.

Vår undersökning fokuserar inte på att ta reda på hur lärare använder sig av skriftliga omdömen, men det framkom ändå att ett antal lärare använder sig av LPP och ämnesmatriser. De var positivt inställda till användandet av dessa. De var även överlag positivt inställda till användandet av skriftliga omdömen. Vår undersökning visar på att de tycker att det är viktigt men att det finns en viss oenighet hur de ska vara utformade. Överlag tycker de att skriftliga omdömen är ett bra sätt att dokumentera lärande.

6.3 Forskning om skriftliga omdömen

Det finns inte mycket forskning kring skriftliga omdömen, då användandet av dem är så pass nytt. Fast utbudet är knapphändigt så finns det dock en del information. Bland annat har lärarstudenter vid olika universitet tittat närmare på ämnet. Vi har i vårt arbete tagit upp två examensarbeten kring skriftliga omdömen. Dessa två undersökningar påvisar att tid och resurser bör avsättas för att stärka lärarnas kunskaper kring användandet av skriftliga omdömen, och att detta leder till ett gemensamt dokumentationsspråk (Sjösten & Sunnegård 2008, Fägerquist 2009). En annan undersökning påvisar att ingen av de skolor som deltagit,

---

¹² Med bokstavsbeleg menar vi den betygsskala som idag används i svenska skolor (IG, G, VG, MVG).

¹³ Se rubrik *Definitioner, LPP*.

hade för avsikt att använda sig av betygsliknande omdömen (Sjösten & Sunnegårdh 2008). Deras undersökning såsom vår var liten i omfattning och resultatet kunde knappast representera svenska skolor i allmänhet. Vårt resultat skiljer sig dock ifrån deras, då två av våra respondenter hävdar att de använder sig av betygsliknande omdömen. 2 av 27 må vara procentuellt sätt få likväl är det ett resultat man inte kan bortse ifrån.

Användandet av betygsliknande omdömen och att ha en miniminivå på kunskap passar bra ur Piaget konstruktivistiska synsätt. Piaget menar ”att individens utveckling sätter gränser för vilken inläring som är möjlig” (Carlgren 1999, s.13). Han delar även in barns utveckling i stadier, dessa blev åldersbaserade (Claesson 2006). Om man nu tänker sig att man har en miniminivå av kunskap som elever i en viss årskurs ska ha uppnått, går det hand i hand med Piaget utvecklingsstadier. Andra kopplingar man kan göra är att individens utveckling som nämnts innan sätter gränser för inläringen.

Skolverkets rapport ”*Individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen i grundskolor*” (2010) visar på ett antal brister vid användandet av skriftliga omdömen. I dessa brister återfinns vi att det görs beskrivningar och värderingar av elevers personliga egenskaper. Omdömena fokuserar inte alltid på vad skolan kan göra för eleven, utan vad elev och vårdnadshavare ska göra. Kortfattat menar Skolverket att det bör formuleras strikta och kunskapsrelaterade omdömen, som påvisar vilka insatser som behövs för att stödja eleven i sin kunskapsutveckling. Studien visar även att lärare överlag är positivt inställda till arbetet med skriftliga omdömen. Detta är även något vi i vår studie kommit fram till.

I samband med att denna ovanstående studie gjordes blev det en del medial uppmärksamhet. I *Svenska Dagbladet* (2010) skriver man med en viss negativ klang att 6 av 10 lärare är osäkra hur kunskapsbedömning ska gå till. Man menar vidare att bedömningen sker av elevers personliga egenskaper och beteende. Tidningen har även fått en kommentar kring detta av utbildningsminister Björklund, som inte ser bedömning av elevers personliga egenskaper och beteende som en brist utan att det är föräldrars rättighet att få upplysningar om detta. Om man ser till vår undersökning så svarar 11 av 27 lärare att de tycker att det är bra att använda sig av omdömen om elevens sociala utveckling¹⁴. Det var övervägande flest som svarade ja på denna fråga.

6.4 Slutsatser kring vår empiriska studie

Man kan utifrån resultatet på vår undersökning jämförelsevis göra ett antal intressanta iakttagelser. *Svenska Dagbladet* skriver som nämnt ovan att 6 av 10 lärare är osäkra när de använder sig av skriftliga omdömen. Vår undersökning visar i motsats till *Svenska Dagbladets* att endast 2 av 27 lärare är osäkra eller i vårt fall inte alls säkra. Övriga 25 har svarat att de i olika utsträckning är säkra¹⁵. Lärarna i vår undersökning visar så som skolverkets studie att de är positiva till användandet av skriftliga omdömen. De tycker även att det är viktigt att använda sig av dem samt att det är ett bra sätt att dokumentera lärandet. Den studie som gjordes av Fägerquist (2009) uppmärksammade hon att ett gemensamt språk behövdes. Detta är något som vi genom vår undersökning håller med om, lärarna vill ha ett gemensamt språk som underlättar användandet av skriftliga omdömen. Många lärare anser att de genom användande av skriftliga omdömen har fått ett gemensamt språk, att de alltså redan löst

---

¹⁴ Nio svarade nej, fyra svarade ibland, tre svarade jag vet inte.

¹⁵ En svarade ja, mycket säker, 13 svarade ja, säker och 11 svarade ganska säker

problematiken och skapat det språk som efterfrågas. Det faktum att det sistnämnda svaret inte är genomgående kan tolkas så att alla skolor inte kommit lika långt i sitt användande av skriftliga omdömen. Men oavsett hur långt skolorna har kommit är lärarna på skolorna överlag positiva till arbetet oberoende av om de arbetar på en skola som kommit långt eller inte.

6.5 Självkritik och förslag på fortsatt forskning

Vi vill passa på att påpeka att resultatet av vår studie inte på något sätt är generaliserbar. Studiens resultat i sin begränsade omfattning visar endast på åsikter och inställningar som representerar våra respondenter. Vi kan inte göra några egentliga jämförelser med exempelvis Skolverket som genomfört studier i betydligt större omfattning. Vi kan dock i viss mån jämföra vårt resultat med andra examensarbeten, då de i likhet med vårt är gjorda¹⁶ i en mycket begränsad krets. Vi väljer dock att i vår analys av resultatet och när vi nu diskuterar det låta resultatet ha ett statistiskt värde, då det annars hade blivit en mycket snäv diskussion.

Ämnet skriftliga omdömen är relevant och möjligheterna kring fortsatt forskning är stora. Det faktum att det är så pass nytt som det är gör bara möjligheterna större. Forskning kring hur omdömena används och vilka delar skolor väljer att fokusera på är intressant och nödvändig. Man ska då tänka på att en av anledningarna till att man har skriftliga omdömen är att skapa nationell likhet. Vad man då ska ta ställning till är om det skapar en sådan likvärdighet. Intressant är även att se till de konsekvenser som användandet av skriftliga omdömen får, både positiva och negativa. Kanske är det ännu för tidigt att göra en sådan studie, då de än inte ens varit i bruk fem år.

Det skulle vara intressant med vidare forskning kring rektorer, vårdnadshavare, elevers inställning och uppfattning av skriftliga omdömen. Då omdömena i stor grad är en del av deras verklighet. Linde (2003) menar att svenska folket efterfrågade någon form av utvärdering från skolorna. Det skulle därför vara intressant att se hur de ställer sig till denna form av utvärdering. Ett annat spår på vidare forskning vore att jämföra Sveriges sätt att dokumentera lärande med andra länder, framförallt nordiska länder. Då vi med de nordiska länderna har många kulturella likheter och en skoltradition som går långt tillbaka i tiden.

Vidare forskning grundat på just vår uppsats skulle vara att göra den i större utsträckning, där de resultat vi kommit fram till ses som en pilot studie. Det skulle även vara intressant att se hur lärares inställning till skriftliga omdömen är om ett antal år, när användandet är mer etablerat. Man kan fråga sig om lärarna fortfarande överlag är positiva eller om nya eller andra brister då har uppmärksammats.

6.6 Slutord

Sammanfattningsvis kan man alltså fråga sig om skriftliga omdömen är ett bra sätt att dokumentera lärande. Ur ett historiskt perspektiv är arbetssättet att skriftligt dokumentera elevers lärande och utveckling inget som i vår kultur är obekant. Det kan dokumenteras tillbaka så långt som till början av 1900-talet. Om det då var ett bra eller dåligt sätt kan vi inte uttala oss om. Men av någon anledning togs det bort.

---

¹⁶ De två examensarbeten vi i vårt arbete refererar till

Ett antal år innan de skriftliga omdömena blev en del av vår verklighet, uppmärksammade Linde (2003) en brist i vårt dåvarande dokumentationssystem och hade dålig återkoppling i skolverksamheten. De skriftliga omdömena som vi idag har kan vara ett svar på detta. De har som syfte att ge en bättre återkoppling till vårdnadshavare och elever. Bättre återkoppling är något som vi genom vår undersökning har kunnat uppmärksamma att även lärarna efterfrågat.

De skriftliga omdömena har stora likheter med betyg. Inte minst om man tittar på anledningarna till varför vi har de båda systemen. Vi har frågat oss om man bedömer eller dömer eleverna. Svaret på frågan är inte något vi kan ge klara besked om. Dock kan vi säga att tanken med de skriftliga omdömena är att bedöma eleven samt hjälpa lärare och elev. Vi kan genom vår undersökning visa på att lärare tycker att det är viktigt att använda sig av skriftliga omdömen. Dock är det i viss mån osäkra på hur de ska använda sig av dessa.

Utbildningsminister Björklund tycker att det nya dokumentationssystemet är bra. Lärarna som deltagit i vår undersökning tycker att systemet är bra, men efterfrågar likväl tydligare riktlinjer. Det uppmärksammas även i en undersökning gjord av Skolverket. Tanken med skriftliga omdömen är att man på ett tydligt sätt skall kunna uppmärksamma var eleverna ligger till kunskapsmässigt mot de nationella målen. Vi frågar oss om man mäter elevers kunskap eller efterfrågar den optimala eleven. Den undersökning som Skolverket gjort¹⁷ visar på att lärare har svårt att mäta elevernas kunskap och istället bedömer deras sociala kompetenser. I vår undersökning har vi också visat på att lärare inte känner sig helt säkra när de använder sig av skriftliga omdömen. Lärarna är däremot positivt inställda till att man använder sig av skriftliga omdömen om elevers sociala utveckling.

Avslutningsvis kan vi säga att lärarna som deltagit i vår studie tycker det är viktigt att använda sig av skriftliga omdömen. De är positivt inställda till arbetet men efterlyser riktlinjer från högre ort. Linde (2003) menar att ett bokstavsbedömning aldrig kan ersätta den information och återkoppling man får genom ett samtal eller en text. De skriftliga omdömena är utformade på ett sådant sätt så att de ska bli ett komplement till utvecklingssamtalet och underlätta för läraren i sitt arbete. Skriftliga omdömen finns för att hjälpa både elev och lärare i deras utveckling. Vi kan alltså uppmärksamma att även om lärares inställning är positiv så efterfrågas nationella riktlinjer och ett gemensamt språk samt vägledning i hur kunskapsbedömning ska gå till. Vi tycker det är viktigt att tänka på att skriftliga omdömen fortfarande är nytt och inte fått den bearbetning och finslipning som bara flera års tillämpande kan ge. Vi vill sammanfatta systemet med Björklunds egna ord ”systemet är *bra*, men har brister då de är nytt” (Dagens Nyheter 2/3-2010).

---

¹⁷ Se avsnittet *Tidigare forskning om skriftliga omdömen*.

Referenser

- Andréasson, Ingela & Asplund Carlsson, Maj (2009). *Elevdokumentation – om textpraktiker i skolans värld*. Stockholm: Liber AB.
- Carlgren, Ingrid (red.) (1999). *Miljöer för lärande*. Lund: Studentlitteratur
- Claesson, Silwa (2002). *Spår av teorier i praktiken – Några skolexempel*. Lund: Studentlitteratur.
- Dagens Nyheter (2010) publicerad 2 mars. *Kritik mot omdömen i lågstadiet*. Hämtad: 2010-04-12 <http://www.dn.se/nyheter/sverige/kritik-mot-omdomen-i-lagstadiet-1.1054665>
- Dagens Nyheter (2008) publicerad 17 september. *Omdömen från första klass oroar* Hämtad: 2010-04-12 <http://www.dn.se/nyheter/sverige/omdomen-fran-forsta-klass-oroar-1.708712>
- Ejlertsson, Göran (2005). *Enkät i praktiken – En handbok i enkätmetodik*. Lund: Studentlitteratur.
- Emanuelsson, Ingemar (2002). I behov av särskilt stöd – och ändå godkänd? I Skolverkets: *Att bedöma eller döma – Tio artiklar om bedömning och betygssättning*. Stockholm: Elanders Gotab.
- Englund, Tomas (Red.). (1995). Ur Andréasson, Ingela & Asplund Carlsson, Maj (2009). *Elevdokumentation – om textpraktiker i skolans värld*. Stockholm: Liber AB.
- Esaiasson, Peter m.fl. (2007). *Metodpraktikan – Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Nordstedts Juridik AB.
- Fägerquist, Moa (2009) ”Det är för lite eftertanke, utan det händer bara och så ska det ske bums i kanalen” en kvalitativ intervjustudie om lärares och rektorers uppfattningar kring införandet av skriftliga omdömen Halmstads högskola. Hämtad: 2010-04-12
- Jerland, Espen m.fl. (2005). *Utvecklingspsykologiska teorier* Stockholm: Liber AB.
- Johansson, Bo & Svedner, Per Olov (2006). *Examensarbetet i lärarutbildningen Undersökningsmetoder och språklig utformning* Uppsala: Kunskapsförlaget.
- Kursplanen Lau 370 (2010) Hämtat: 2010-04-12 <http://www.ufl.gu.se/utbildning/lararprogrammet/auo/>
- Linde, Göran (2003). *Kunskap och betyg*. Lund: Studentlitteratur.
- Sjösten, Anna & Sunnegårdh, Hanna (2008) *Betygslänkande skriftliga omdömen - En studie som behandlar förslaget om betygslänkande skriftliga omdömen från skolår 1* Göteborgs Universitet. Hämta: 2010-04-12 http://gupea.ub.gu.se/dspace/bitstream/2077/18513/1/gupea_2077_18513_1.pdf

Skolverket (2010) *Individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen i grundskolan – en uppföljning och utvärdering av skolornas arbete*. Dnr 71-2009:115. Hämtad: 2010-03-01 <http://www.skolverket.se/sb/d/193/url/>

Skolverket (2009). *IUP-processen – Arbetet med den individuella utvecklingsplanen med skriftliga omdömen*. Stockholm: Fritzes.

Skolverket, Läroplaner för det obligatoriska skolväsendet och de frivilliga skolformerna Lpo 94 Lpf94. Hämtad: 2010- 03-10 <http://www.skolverket.se/sb/d/468;jsessionid>

Skolverket (2010) *Pressmeddelande- Stora brister i skriftliga omdömen*. Hämtad: 2010-04-12 <http://www.skolverket.se/sb/d/3341/a/19355;jsessionid>

Stukát, Staffan (2005). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.

Svenska Dagbladet (2010) publicerad 2 mars. *Björklund - Kritiken förvirrad*. Hämtad: 2010 04-12 http://www.svd.se/nyheter/inrikes/bjorklund-kritiken-forvirrad_4356907.svd

Svenska Dagbladet (2010) publicerad 1 mars. *Uppförande går före kunskap*. Hämtad: 2010 04-12 http://www.svd.se/nyheter/inrikes/uppforande-gar-fore-kunskaper_4354021.svd

Tholin, Jörgen (2006). *Att kunna klara sig i ökänd natur* Borås: Högskolan.

Trost, Jan (1994). *Enkätboken* Lund: Studentlitteratur.

Utbildningsdepartementet, Departementspromemoria – En individuell utvecklingsplan med skriftliga omdömen (2008). Hämtad: 2010-04-12 <http://www.regeringen.se/content/>

Bilaga A: Missivbrev och enkätformulär

Hej!

Vi är två lärarstudenter vid Göteborgs universitet. Vi håller just nu på att skriva vår c-uppsats som behandlar lärares inställning till skriftliga omdömen. Vårt syfte är att göra en jämförelsestudie, där vi vill granska er inställning mot vad litteratur och massmedias har av skriftliga omdömen. Vad vi syftar med skriftliga omdömen är de som tas upp i IUP med skriftliga omdömen.

Därför delar vi ut ett frågeformulär till dig och dina kollegor. Undersökningen kommer ta ca 10-15 minuter att besvara och genomförs även på två andra skolor i Västra Götaland.

Ditt deltagande i undersökningen är naturligtvis frivillig, men det är betydelsefullt för vår undersökningens kvalitet, att du som blivit tilldelad frågeformuläret besvarar det. Försök svara så fullständigt som möjligt på alla frågorna. Vi kommer sedan samla in frågeformuläret när du känner dig klar.

Dina svar kommer att behandlas konfidentiellt!

Svaren kommer att databehandlas utan identitetsuppgifter och kommer således inte att kunna kopplas till dig som person. Några möjligheter att identifiera just ditt svar finns därför inte.

Trots att vi förorsakar dig ett visst besvär, hoppas vi att du vill hjälpa oss att besvara frågeformuläret.

Tack på förhand för din medverkan!

Martin och Emilia

Är Du man
Eller kvinna

Hur gammal är Du? 20- 24 år
 25- 34 år
 35- 44 år
 45- 54 år
 55- 65 år

Vilken/vilka årskurser arbetar Du i? åk 1
 åk 2
 åk 3
 åk 4
 åk 5
 åk 6

Hur länge har Du varit verksam lärare? ..... år

Tycker Du att skriftliga omdömen är ett bra sätt att dokumentera lärande? ja
 nej
 Vet inte

Tycker Du att det är viktigt att använda sig av skriftliga omdömen? Ja, mycket viktigt
 Ja, viktigt
 ganska viktigt
 inte så viktigt
 inte alls viktigt

Känner Du dig säker när Du skriver ja, mycket säker
skriftliga omdömen? ja, säker
 ganska säker
 lite säker
 inte säker alls

Tycker Du att Du har möjlighet ja, alltid
att använda dig av skriftliga ja, ibland
omdömen på ett tillfredställande inte så ofta
sätt aldrig

Använder ni er på din skola av ja
skriftliga omdöme om nej
elevens sociala utveckling ibland
 Vet inte

Tycker Du att det är bra att ja
använda sig av skriftliga nej
omdömen om elevers sociala ibland
utveckling vet inte

Använder ni er av betygslänkande ja
omdömen i era skriftliga nej
omdömen vet inte

Bilaga B: Exempel på lokal pedagogisk planering

Lokal pedagogisk planering

Problemlösning i matematik enskilt/grupp

Mål

Skolan skall i sin undervisning sträva efter att du ska:

- utvecklar intresse för matematik samt tilltro till det egna tänkandet och den egna förmågan att lära sig matematik och att använda matematik i olika situationer
- utvecklar sin förmåga att formulera, gestalta och lösa problem med hjälp av matematik, samt tolka, jämföra och värdera lösningarna i förhållande till den ursprungliga problemsituationen,
- förvärvar insikt i hur lärande går till och reflekterar över sin egen utveckling och lär sig att både på egen hand och tillsammans med andra använda erfarenheter, tänkande och språkliga färdigheter för att bilda och befästa kunskaper.

Konkretisering av målen

Målen med undervisningen är att du ska:

- Skriva och redovisa hur du kom fram till svaret.
- Diskutera i grupp val av olika räknesätt.
- Skapa egna bilder till olika räknetal och formulera tal utifrån färdiga bilder.

Arbetsområde/Genomförande

Du kommer att få:

- Arbete med ”Läsuppgifter i Matematik”
- Gå tipspromenad i liten grupp
- Mattekluringar, två och två.
- Skriva och rita egna räknesagor med de fyra räknesätten

Bedömning

Detta kommer vi att bedöma:

- Hur du/ni har tänkt och räknat ut uppgifterna.
- Samarbetet i gruppen
- Förståelsen för hur tal och bild hör ihop.
- Kunna se och förstå skillnad på de fyra räknesätten.

Hoppas på ett lustfyllt lärande!